

Autor: JOHANNES MARIA SIMMEL

Název díla: MUŽ, KTERÝ MALOVAL MANDLOVNÍKY

Autor:

Johannes Maria Simmel (1924–2009)

- Rakušan
- autor společenských románů
- patří mezi nejčtenější německy píšící spisovatele
- rodiče pocházeli z Hamburku, dětství prožil v Rakousku a Anglii
- maturoval z chemického inženýrství
- po válce pracoval jako novinář, poté jako tlumočník a překladatel vojenské správy
- do novin přispíval filmovými kritikami a fejetony
- je autorem nebo spoluautorem 22 scénářů k filmům
- stal se velice populárním, některé jeho romány byly přeloženy do 25 jazyků a zfilmovány
- od 50. let žil v Bavorsku
- byl členem rakouského PEN klubu
- roku 1991 získal Simmel literární cenu *Award of Excellence*, udělovanou Society of Writers v New Yorku
- je nositelem Rakouského čestného kříže pro vědu a umění a dalších ocenění
- byl oblíbený i v Československu, ale po románu o Pražském jaru (1968) se u nás přestal vydávat

- **zařazení autora do uměleckého směru**

Světová literatura 20. a 21. století

Německy psaná literatura 20. a 21. století

- **určení století, v němž autor tvořil**

druhá polovina 20. století–počátek 21. století

- **určení dalších autorů stejného um. směru**

Německy psaná literatura 20. a 21. století:

Lion Feuchtwanger (1884–1958)

- romanopisec, překladatel, dramatik, kritik židovského původu
- autor protiválečných a antifašistických děl, psal historické romány čerpající ze židovských dějin

dílo: *Ošklivá vévodkyně, Žid Süß, Lišky na vinici, Židovka z Toleda, Goya*

Arnold Zweig (1887-1968)

- německý prozaik a dramatik
- před nacismem odešel do Palestiny
- cyklus *Válka bílých mužů* - cyklus se věnuje problematice 1. sv. války, nejznámější je jeho 1. část - *Spor o seržanta Gríšu* - román o malém človíčku, ruském zajatci, který se stává nevinnou obětí pruského militarismu

Erich Maria Remarque (1898–1970)

- celé jeho dílo poznamenáno odporem k válce a antimilitarismem
- působil jako redaktor v berlínském plátku *Sport im Bild*, pracoval jako učitel, agent firmy s náhrobními kameny, účetní, obchodní příručí, automobilový závodník, reklamní agent a v neposlední řadě se stal světoznámým spisovatelem
- v roce 1938 byl zbaven německého občanství, byl fašisty označen za „literárního zrádce“ a jeho knihy byly veřejně páleny, protože jeho popis války byl pro militantní režim krajně nevhodný
- po 2. sv. válce žil v USA a Švýcarsku

Na západní frontě klid – nejznámější autorův román, čerpá z vlastních zážitků ve válce, vypravěčem je voják Pavel Bäumer

Cesta zpátky – volné pokračování románu *Na západní frontě klid*, o Německu po první světové válce

Brána vítězství, Miluj bližního svého, Vítězný oblouk, Jiskra života, Čas žít, čas umírat
Černý obelisk, Nebe nezná vyvolených, Noc v Lisabonu, Zaslíbená země, Stíny v ráji
Heinrich Böll (1917–1985)

- vyučený knihkupec, studoval germanistiku a filologii

- držitel Nobelovy ceny za literaturu 1972

dílo: *Biliár o půl desáté, Klaunovy názory, Obraz s dámou, Vlak dojel přesně*
Günter Grass (* 1927)

- držitel Nobelovy ceny z r. 1999

- narozen v Polsku, otec byl Němec

- účastník 2. světové války

- vyučil se kameníkem

dílo: *Plechový bubínek*

- **názvy (případně obsahy) dalších autorových děl**

- píše populární romány s aktuálním společensko-politickým tématem (násilí, drogy apod.)

- v jeho dílech hlavní postavy líčí někomu svůj život, postupem času se mění i jejich názory a myšlení, většinou vypráví své zážitky z války.

- zážitky jsou podle skutečné události, vznikaly na principech kriminálního příběhu

- většina jeho děl je založena na skutečné události, jen jména jsou smyšlená

- poutavý vypravěč

- kritika ho nehodnotí příliš kladně

Setkání v mlze – prvotina z roku 1947, sbírka novel

Nemusí být vždycky kaviár – první úspěšná kniha

Divím se, že jsem tak veselý, Tajný chléb – o poválečné Vídni

Všechno přiznávám, všechno – nemocný scenárista se stane vrahem

Bůh chrání milence, Svůj kalich hořkosti, S láskou k vlasti nejdál dojdeš, Všichni lidé bratry jsou, A Jimmy šel za duhou, Jen vítr to ví, Nikdo není ostrov, Hurá, ještě žijeme, Mějte naději

Láska je jen slovo – mladík si píše deník, zamiluje se do starší ženy

A s klauny přišly slzy – první kniha, která mu získala uznání kritiky, vyšetřování teroristického útoku v cirkuse

Z čeho jsou utkány sny – příběh českého syna a otce, kteří chtěli v srpnu 1968 emigrovat pro děti: *Autobus velký jako svět, Plakat přísně zakázáno, Moje matka se to nesmí nikdy dozvědět*

Charakteristika uměleckého textu jako celku:

- **literární druh**

epika

- **literární žánr**

společenský román

- **dominantní slohový postup**

vyprávěcí

- **typ vypravěče**

er-forma, svůj příběh vypráví pí Collinsová

- **vysvětlení názvu díla**

Děj odhaluje tajemství muže, který okouzлил jednu z žen svojí malbou stromu mandlovníku. Ukáže se, že jich byly namalovány stovky podle šablony.

- **posouzení aktuálnosti díla**

Hlavním tématem knihy je láska, což je stále aktuální. Tato láska je však vystavěna na lži a klamu, což je bohužel také stále aktuální.

- **určení místa a času textu**

místo: Azurové pobřeží, ve vlaku do Cannes

čas: několik let zpátky

- **stručné nastínění děje**

Vypravěč, spisovatel pokleslých románů Roger Royan jede vlakem Train bleu do Cannes. Ve vlaku s ním cestuje starší žena, bohatá Američanka Collinsová. Spisovatel a Američanka spolu tráví večer u skleničky vína v ženině kupé. Žena spisovateli vypráví svůj životní příběh.

Kdysi byla s manželem na dovolené ve Francii a poznala tam malíře Pierra Mondragona, což byl nesmírně charismatický muž. Svedl ji a strávili spolu nezapomenutelné chvíle. Před manželem se jim vše podařilo utajit, Mondragon dokonce dostal svolení vzít vdanou milenkou na výlet. Často se milují v malířově domě, kde paní Collinsová několikrát potkala trochu zvláštní malířovu sestru Marii. Paní Collinsová strávila ve Francii měsíc plný lásky a když odjížděla, slíbila malíři, že se vrátí. Její manžel však brzy na to onemocněl a ona se o něj musela starat. S malířem už ji pojily jen dopisy, v nichž vždy objevila krásný obrázek mandlovníku. Takto na malíře čekala celých 11 let a nyní, když její manžel zemřel, se rozhodla ho vyhledat.

Ráno se vypravěč Royan nemůže dostat do kupé paní Collinsové. Je přivolán průvodčí, který najde ženu v kupé mrtvou. Zemřela v noci ve spánku, šťastná, že jede za svou životní láskou.

Spisovatel Royan dojede do Cannes a chce navštívit Mondragona. Zjišťuje však, že je už po smrti a jeho poštu vyřizovala jeho manželka, kterou vydával před paní Collinsovou za sestru. Tato žena také spisovateli prozradí, jak to bylo s mandlovníky – maloval je sice Mondragon, ale podle dětské šablony. Připravil jich stovky. Rozesílala je několika milenkám, které jej manžel měl, a to vše proto, že jim za to plynuly peníze od místního klenotníka. Paní Collinsová tedy zemřela v pravou chvíli a nepřišla o své iluze.

- **určení smyslu díla**

Někdy je lepší žít v iluzi a být klamán, než znát krutou pravdu. Paní Collinsová prožila díky lži šťastné chvíle a měla se celých 11 let na co těšit.

- **pravděpodobný adresát**

Knihy je určena všem věkovým kategoriím, její milostný příběh zřejmě osloví spíše ženy.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla**

Jedná se o předposlední autorův román, vyšel roku 1998.

- **tematicky podobné dílo**

J. M. Simmel – Lásky je jen slovo

Hlavní hrdina Oliver čeká několik let, aby mohl být se svojí láskou, a umírá dřív, než se jí dočká.

G. G. Márquez – Lásky za časů cholery

Hlavní hrdina čeká na vyznání lásky 51 let.

Charakteristika úryvku z uměleckého textu:

„Paní Collinsová dnes v noci v *Train bleu* bohužel zemřela. Na selhání srdce. Nebo na infarkt. Její mrtvolu vyložili z vlaku v Saint-Raphaëlu.“

Madama Mondragonová rozvážně přikývla. „Zdá se, že tedy opravdu existuje.“

„Kdo?“

„Bůh,“ odpověděla. „Ušetřil tu ženu velkého žalu a nechal ji umřít v blaženosti.“ Zavřela skříň a znovu se posadila. „Ovšemže mého muže milovala. Všechny ty dámy ho milovaly. Je pravda, že neuměl malovat. Byl hloupý, víte, monsieur Royane, hrozně hloupý. Neuměl vlastně vůbec nic. Jenom jedno: Dokázal ženu udělat šťastnou. A právě tohle klenotníka Alassiana tak zaujalo, když se jednou náhodou dozvěděl, jak *jsem* s Pierrem šťastná. Monsieur Alassian je velice chytrý muž. A protože je tak chytrý, udělal mému muži tu nabídku.“

„Jakou nabídku, zatraceně?“ vyhrkl jsem a vzápětí se omluvil: „Promiňte prosím.“

Madam Mondragonová mávla rukou na znamení, že mi odpouští.

- **atmosféra úryvku**

Spisovatel Royan je napjatý, jaká další tajemství se dozví. Paní Mondragonová je klidná, přijímá svůj osud a bez emocí vypráví o svém manželovi.

- **počet postav**

2 – malíř Royan a Marie Mondragonová

- **charakteristika vystupujících postav (přímá, nepřímá)**

Royane – nepřiliš úspěšný spisovatel, který rád naslouchá příběhu cizí paní z vlaku, ochotný, obětavý

Marie – milující manželka, která pro peníze respektuje manželovy zálety, svým způsobem do jisté míry škodolibá, vysmívá se ženám/milenkám svého manžela, že mu věří, vůdčí typ ženy

- **charakteristika dalších postav**

paní Collinsová – bohatá žena, která milovala Pierra a byla ochotná mu vše obětovat, důvěřivá, společenská, nyní starší dáma, ale stále atraktivní, veselá

Pierre Mondragon - ze svých záletů si udělal „podnik“; vypočítavý, lhář, falešný, atraktivní, hloupý, nenadaný malíř

Erskin Collins – manžel paní Collinsové, důvěřivý, poté vážně nemocný

Reuben Alassian – klenotník, vypočítavý, chytrý, nápaditý

- **vztahy mezi postavami**

Marie + Pierre Mondragonovi – manželé

Roberta Collinsová + Erskin Collins – manželé

Roberta Collinsová + Pierre Mondragon - milenci

Roger Royane – spisovatel, kterému vypráví paní Collinsová svůj příběh

klenotník Alassian + manželé Mondragonovi – spolupracovníci, za účelem zisku

- **zařazení úryvku do kontextu celého díla**

Úryvek je ze závěrečné části příběhu. Roger Royane se dozvídá pravdu od paní Marie.

- **použití jazykové prostředky**

spisovný jazyk

dialóg Royana a paní Mondragonové

francouzská slova – *monsieur*

pásmo vypravěče v ich-formě - *vyhrkl jsem a vzápětí se omluvil*

eufemismus - *ušetřil tu ženu velkého žalu, nechal ji umřít v blaženosti*

hyperbola - *Neuměl vlastně vůbec nic.*